

Kedves Órák

SZÉPIRODALMI, GAZDASÁGI ÉS ISMERETTERJESZTŐ
KÉPES HETILAP.

Megjelenik minden szombaton

Minden előfizető a „Nemzeti Baleset“ Biztosító Részvénytársaságnál baleset ellen, halál vagy rokkantság esetére 2000—2000 koronára van biztosítva. Ezen kedvezmény csak is az eredeti árban rendelt előfizetőknek szól.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
VII. ker., Károly-körút 9. szám.
Idé intézendők az előfizetések, legzélszerűbben postalátványnyal, levelek, reklamációk stb.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
FARAGÓ SIMON.

Előfizetési árak
a regénymelléklettel együtt:
Egész évre **6 frt.** — Félévre **3 frt.**
Negyedévre **1 frt 50 kr.**

HUMOROS REGÉNY.

A MILLIÓS BABA.

Irta: Tölgyessy Mihály.

I. Bevezetés.

Tommy Plumb suhanczkorában tehénpásztor volt Amerikában.

Egész tehéncordája talán tizenöt-húsz darabból állott. Ezeknek az őrzése közben igen sok ideje lévén a gondolkodásra, míg a négylábuak békén legelésztek a kövér réten, addig ő szabad kalandozást engedett képzeletének azon a sovány téren, mely egy szegény tehénpásztornak e tekintetben egyáltalán rendelkezésre állhat.

Tommy Plumb már akkor is igen praktikus volt s azon gondolkodott, miképp lehetne meggazdagodni... valóban igen fogós kérdés egy tehénpásztornál, ki legalább is százmértföldnyire a civilizált világtól, egy félreeső farmon ökröket és teheneket őrzött.

Hogy miképp lehessen itt foglalkozás mellett meggazdagodni, ez olyan probléma volt, melyet más emberfia egyszerűen megoldhatlannak és nevetségesnek talált volna.

Vajjon Tommy Plumb is annak találta-e, nem lehet tudni? Voltaképp nem is vette egész komolyan!

Gondolkodni csak kellett valamiről és ő, mint praktikus legény, merő időtöltésből ezt a témát választotta.

Egyszer aztán úgy hozta magával a sors, hogy vagy húsz-harmincz mértföldnyire a farmtól gazdag ezüstbányákat fedeztek fel a hegységben.

Az esetnek híre ment s messze földről kincsovár kalandorok jöttek a felfedezett ezüst-erek kiaknázására.

A lelet igen jövedelmezőnek ígérkezett és az ezüstbányászás megindult.

Rövid idő alatt több ezer ember verődött össze. A főhelyen ugynevezett kiviteli gőczpont képződött.

Itt ugyszólván egy éjen át város képződött. Házak emelkedtek, szállók létesültek, melyekbe napról-napra

uj meg uj kincésások érkeztek.

A közelben már minden szarvasmarhát összeszedtek, hogy megegyék.

A SARKUTAZÓ ABRUZZÓI HERCZEG.

Tommy teheneire és ökreire is rákerült a sor.

Egy napon az utazó ügynök megjelent a farmernél s olyan árt kínált, melynek lehetetlen volt ellenállani.

Az ökrök egy negyedóra alatt gazdát cseréltek s Tommy annak az eshetőségnek látta magát kitéve, hogy az ökrökkel együtt állását is elveszíti.

A katasztrófa néhány napi elodázást nyert azáltal, hogy a farmer megbizta őt, hogy az eladott négylábuakat új rendeltetési helyükre kísérje. Utravalóul ezt a tanácsot adta neki:

— Tommy, ha van eszed, akkor csapj fel ezüstásónak! Meglehet, hogy azon a téren több szerencséd lesz.

A tehénpásztor hallgatott. Gazdájának igaza lehet, ő azonban érezte, hogy nehéz megválni egy pályától, melyet emlékezete óta teljes odaadással szolgált — és bizony igen gyakran jól nekifeküdve.

Az ökrökkel és tehennel hűségesen beszámolt a vállalkozónak.

Tommy erőteljes, szép növésű ficzkó volt, nyílt arcuzal, okos szemekkel. Volt rajta valami, ami az egyenesség és becsületesség benyomását tette a tapasztalt vállalkozóra; csupa gyülevész népséggel lévén dolga, — kik, mint mondani szokás, az embernek még a szemefehérét is kilopják, — szinte jólesett neki egyszer egy becsületes, romlatlan arcot látni.

— Mi a neved? — kérde mélyen a szemébe nézve.

— Tommy Plumb!

— Értesz-e a marhához?

— Hogyne, mister, azok mellett nőttem fel! Nincs oly vad bika, akit én le nem fülelnék.

— Jó, jó, nem úgy értem! Tudsz-e marhát vásárolni?

— Tudok! Voltam már több vásáron a gazdámmal és mindig én hajtottam be, vagy haza a marhát.

— Mióta vagy a gazdánál?

— Amióta eszemet tudom!

— És lennél-e az én szolgám? Más dolgod nem lenne, mint marhát összevásárolni és ide hajtani. Értenél ehhez?

— Majd megpróbálom!

— Tudsz-e számolni?

— Majd megtanulok!

Ezek a természetes feleletek megtetszettek a vállalkozónak és Tommy attól a naptól fogva az ő alkalmazottja lett.

A volt tehénpásztor pompásan bevált s a vállalkozónak nem volt oka megbánni, hogy őt szolgálatába fogadta.

Egy év múlva rá sem lehetett ismerni. A ficzkó kiművelődött és megizmosodott. Becsületességeért gazdája nagyra becsülte s ezért igen nyugodtan bízhatott rá igen nagy pénzüsszegeket.

Tommy egyre jobban haladt, a marhakereskedő üzletének ő lett a lelke: a kivitelt egyre szélesebb alapokra fektette s mikor egy napon a

vállalkozó leány kijelenté, hogy neki Tommy nagyon tetszik és felesége akar lenni, a papa egy szóval sem ellenezte.

— Lányom! — mondá — Választásodat helyeslem. Azt hiszem, nem méltatlanra pazarlod érzelmeidet. En sem csalódtam bizalmamban tén, te sem fogsz csalódnai választásodban.

Igy történt, hogy a forma kedvéért a mister maga mellé vette őt üzlettársul, egy félév múlva pedig vejévé léptette őt elő.

Tommy maga sem tudta, hogy miképen történt mindez, de megtörtént.

Midőn egykori teheneit őrizve, valamely fűfa árnyában a messzeségbe kalandoztatta képzeletét, azon gondolkozva, hogy miképen lehetne meggazdagodni: valóban nem így képzelte magában a dolgot.

És mégis megtörtént.

Ha már most valaki a meggazdagodás receptjét az ő példája után állitaná össze: nem vetné el épen a sulykot, de azt hiszem, hogy bajos volna utána csinálni.

A meggazdagodásnak egy igen hasznos útja ez is, de mégis csak a véletlen az, amely a siker útjára tereli a szerencsevadászt.

Hogy emellett a főkellék nyíltság és becsületesség, azt talán mondani sem kell! Tommy legalább mindig azt hangoztatja most is: a becsületesség az első! A boldogulásnak ez a főkelléke!

II. Mr. Plumb, mint ex-üzletember.

Hősünk meggazdagodása óta tizennyolezév múlt el. Elvesztette nemesak apósát anyósával együtt, de még hön szeretett nejét is. Az utóbbi maga helyett egy leánykát hagyott hátra, saját magának legtökéletesebb hasonmását, egy gyönyörű barnahaju, bogárszemű, ideális szépségű misszt, kit édesatyja bálványozott és mindenek fölött szeretett.

Oriási vagyonának e leány kedvéért örült, mert a földi életet valóságos mennyországgá varázsolhatta át leánya számára.

Hétszázmillió dollárjával módjában állván az ökröknek nem épen a kellemes, de reá nézve hasznosnak bizonyult társaságából visszavonulhatni, föltette magában, hogy életének hátralévő részét leányának szenteli.

E végből New-Yorkba költözött, ott a pénzkirályok villa-negyedében egy óriási telket vásárolt, melyen ragyogó palotát építtetett és olyan parkot létesített, mely a maga nemében páratlan volt.

Egy valóságos földi paradicsom volt ez, melyet leánya után Lili-gardennek (Lili-kertnek) keresztelt.

A palota és különösen leányának lakosztálya mesés fényüzéssel lett berendezve, kivéve a saját lakosztályát, melynek pusztán egyszerűsége az egykori tehénpásztorra emlékeztetett.

De volt még valami, ami őt erre folytonosan emlékezteté.

A parknak hátulsó elkerített részében volt egy kis tehéncsorda, mely itt szabadon legelészett s melyet Mr. Plumb mindennap meglátogatott, hol egyedül, hol leánya társaságában, ki a teheneket saját nevükön szólítja, megsimogatta és nyalánkságul tulajdon kacsójával sóskenyeret adott nekik. Ezért közkedveltségnek örvendett a jámbor tehenek között, kik minden oldalról örvendező bődülésekkel fogadták, valahányszor szilfidi alakját feltűnni látták, főképp ha nem hiányzott a szobaleány, ki a sóskenyérkéket hordta utána kézi kosarában.

Hogy az idyll teljes legyen, Mr. Plumb bement a pásztorkunyhóba, leakasztotta a szegről a túlköt s harsogó hangokat esalt ki belőle.

Ezt mindennap megtette, mert úgy volt meggyőződve, hogy ezzel meg kell ismételnie egykori foglalkozását, melyből szerencséje keletkezett.

Mint milliomos is mindvégig eredeti ember maradt, sajátszerűen praktikus és száraz világnézetekkel.

Igy például midőn egy izben pénzadományt kértek tőle templomépítésre, ezt legkerekebben megtagadta, holott rendszeren nem szokott elzárkózni a közjótékonyág elől.

(Folytatása következik.)

Mosolygva...

*Mosolygva adtad a kezembe
Ez illatos hajfürtöket,
S hogy örültem ajándokodnak,
Pedig lehet, hogy ma vagy holnap
Ezekről még örült leszek! —
Azóta nincsen nyugovásom,
Ébren töltöm az éjeket,
S hogy meg ne tudja senkisésem,
Mikor mindenki elpihen,
Ha az éjjeli óra üt
S borzalmas csend van mindenütt:
Előveszem hajfürtödöt
S mint, ki rémekkel czimborál,
Egy bűvös kört írok veled
A légben, s arczod élém áll!
Oly szépen, szendén, mintha élne,
Ajkad is, mintha csak beszélne
És hullámoz a kebeled.
És én kérlek, maradj továbbra,
Maradj örökre kis szobámba,
Elviszed lelkemet veled! —
Letérdelek képed előtt,
Feléd majd tárt karral futok,
S csak a bűvös körig jutok,
Mert a legelső kakasszóra
Végét ér ez a kínos óra,
S megölelem a — levegőt!*

Almás Dénes.

A kétlelkű.

(Elbeszélés.)

(Vége.)

— Irta: Dézsi Sándor. —

A több száz kilométer távolságot megrövidítették az időnként váltott levelek, melyeknek irásában Nyárádinak már volt némi gyakorlata.

Levelét rendszeren a kávéházban, társaságától félrevonulva írta meg, mialatt a pénztáros kisaszszonnyal egy-egy félremagyarázhatatlan pillantást váltott. Aztán újra átadta magát a társaság vig hangulatának és öt percz múlva már eszébe se jutott, hogy mit irt piros kötényes kicsikéjének.

Aztán az is megtörtént, hogy hetekig elfelejtett választ adni a kis kanári egy-egy levelére. Ugy látszik, ebben is a tigrisasszony tanítványa maradt, ki a kepevári találka óta mindössze csak egy levelet irt és abban is csak annyit, hogy írni fog és ne feledje el, amit fogadott.

Másfél év múlva találkozott egy kepevári emberrel, aki elujságolta, hogy Tormássyné réges-régen Bécsbe utazott a férjével s azóta hírét sem hallották a cigányócziak.

Közbe érkeztek a kis kanári levelei tele önmegadó szomorúsággal, de késő válasz miatt soha egy szóval sem panaszkodott.

Vége a levelezésnek is vége szakadt, a főváros ezernyi szórakozása, fénye, mámora elnyelték a Nyárádi szerelmes lelkét.

Hogy is mondta a tigrisasszony?

„Nem lehet azt erőltetni, ha önként nem fakad!”

Hogy is írta a kis kanári egy késői levelében?

„Eszteendőben csak egyszer van kikelet...”

Nyárádinak sok kellemetlen órát okozott ez az elhidegült viszony, mert minél inkább emlékeztette arra a két ellentétes fogadásra, hogy a tigrisasszonyon kívül nem lesz másé és hogy a kis kanárit magáévá fogja tenni.

Nyárádit mindenki becsületes embernek tartotta. Midőn hosszas hallgatás után megsokalta a folytonos bizonytalanságot, azt akarta, hogy önmaga előtt is becsületes ember színében álljon. Igazat adott Piroksa visszaidézett szavainak:

— Ha férfi, megtartja a fogadást.

Nem éri azt a régi szerelmet, melynek beszámithatatlan állapotában fogadást tett szerelmesének, de azért férfiasan fogja kettévágni a csomót! Helyt áll adott szavának.

Először is egy revolvert vásárolt és megtöltve az asztalára tette. Akkor leült az asztalához és megírta a kérő levelet. Különös levél volt. Ha valaki elégtételt ajánl fel egy sértett félnek, akkor ir ilyen levelet.

„Sajnálom, hogy hosszas hallgatásommal kellemetlenséget okoztam. Midőn e hibámért bocsánatot kérek, egyszersmind eleget teszek egy halaszthatatlan kötelességnek: két év előtti egyezségünk szerint megkérem a kezét.”

Ha „igen” lesz a felelet, egy csattanás a világ; ha „nem”, akkor fel van oldva a fogadása alól. Szóval az ügy mindenképen lovagias befejezést nyer.

Mikor a kis kanári végigfutotta e sorokat, elhalványult és kiejtette kezéből a levelet. Lecsüsgesztette szép fejét és fekete szeméből kihullatta első szerelméért az utolsó könnyeseppet és csak ennyit mondott magában:

— Tehát csakugyan vége . . .

Egyetlenegy szó sugta meg az igazat a kis kanárinak, ez az egy: „kötelesség.“

Meg is írta rá a választ röviden, minden habozás nélkül.

„Ön megtette a kötelességét, de én nem akarom, hogy mindketten szerencsétlen áldozatai legyünk e kötelességnek. Ön se akarja! . . .“

Nyárádi olyan lett, mint a fal, mikor a postás benyitott hozzá ezzel a levéllel. Nem tévovázott sokáig, hanem hirtelen felszakította a borítékot, melynek tartalmára az életét tette föl.

A színe akkor sem változott meg, mikor elolvasta. Talán jobban esett volna az igenlő válasz? — a halál? Bármint volt is, de nagy keserűséget érzett a lelkében és úgy tetszett, mintha az egész világ beborult volna.

Tehát kosár . . .

Ekkor hirtelen kopogtatás riasztotta föl mélézálásából és néhány barátja tolult be az ajtón nagy viggan, czifra köszöntgetések közepette.

— Azt hittük, hogy meghaltál már, kedves Miklósom, úgy odahagytad az asztalunkat, — mondta az egyik.

— Nini! csakugyan meg akar halni, itt a revolver az asztalán, — tóditotta a másik.

— Ugyan, — hagyjátok! — Berozsdásodott az istenadta szerszám és épen most takarítottam ki, — mondotta Nyárádi. — Különben eladom, vegyétek meg.

— Meg van véve! — szólt a harmadik és a szobaleányt nyomban néhány palaczk sörért menesztették, hogy megigják az áldomást. Meg is itták még a revolver árát is.

A hogy szokott ilyen összeverődéskor: derék jókedvük kerekedett s vig nótázás közben mindenféle bolondságot kigondoltak. Nyárádi azt a bolondságot találta ki, hogy felkeresi a tigrisasszonyt, ha a világ végére is szökött előle. Nincs nő a világon, kivel úgy el lehetne mulatni, mint vele, ki a nagy világban a flirtnek minden fortélyát kitanulta. Bele fogja veszíteni kikoszarozott lelkét a tigrisasszony vérszomjas ölelésébe. Egészség, józanság, oda se neki, hiszen úgy is meg akart halni. Hadd haljon hát meg egy őszi éjjel, mikor a találkán gyilkos kedve támad a tigrisasszonynak.

Igen, fölkeresi, ha a dohos kriptába is szökött előle.

Nem kellett sokáig keresnie, a tigrisasszony maga jelentkezett az alábbi sorok képviselőjében:

„Egy névtelen levélben (leányos szarkalábak) arról értesít valaki, hogy maga még mindig szereti a kis kanárit, csak miattam nem veheti el. Nem kell fiam ilyen bizalmatlannak lenni. Látja, nekem elég ennyi, hogy egykori szava alól feloldjam. Az éretlen gyümölestől már ugyis régóta tartózkodom. Legyenek boldogok! U. i. A keresztanyaságot elvállalom, ugyilátszik egyébként már úgy sem válok be.“

És ezzel Nyárádinak elég volt a szerelemből. A kikoszarzásban és ez irónikus sorokban költői igazságszolgáltatást látott, — finálóját konok kétlelkűségének.

Pedig ez a finálé a legkevesebb büntetése volt.

Az életben a költői igazságszolgáltatást nem a novellairó, hanem az isten szokta kimeríteni. Még pedig annak, aki visszaél a szerelemmel, sok esztendőre, vagy életfogytiglan érzéketlenné teszi a szívet, hogy több szerencséje ne legyen a szerelemben . . .

Nyárádi Miklós is, mikor a tigrisasszonynak való megérett gyümölcs lett volna belőle, ily igazságszolgáltatásban részesült.

SZINÉSZVÉR.

Írta: Szini Péter.

Hajolj közel hozzám, édes kicsi lányom,

selymes fürteid hadd érintsék lázas homlokomat. Mesét mondok neked, gyönyörű szép mesét, mely nem ott történt a tündérek kacsatálpán forgó várában, hanem a földi halandók között, egy szalmásfedelű, fehérre meszelt kis házikóban, szőke Tisza partján.

Valahányszor látlak, eszembe jut mindig az a bánatos mese, melyet a fehér kis ház lakója, egy jóságos arcú öregasszony mesélt el nekem, hogy irnám ki az ujságba sok-sok kis leánynak megszívlelő tanulságul.

Én édes Istenem! Ha te is úgy járnál, mint a Lottika járt, ez a szőkefűrtű, czukrosajku baba, a jóságos arcú öregasszony egyetlen kedvence! Ha szivedet is úgy körülfogná egyszer az epsztó vágy s vinne a szülei háztól ellenállhatatlan erővel a nagy világ tágas piaczára, hol oly olcsón árulják az embert . . .!?

Ferdinand bolgár fejedelem és Boris herczeg trónörökös.

Hajolj ide hozzám, kis aranyos virágom! Hallgasd meg mesémet szőke Lottikáról.

* * *

Dédelgetett kincse, szemfénye volt a jóságos arcu öregasszonynak a kis szőke Lottika. Élete alkonyának minden örömet benne találta. A pajzán, aranyos kedvű kis leány volt sok szenvedés jelölte pályájának végén a visszaverődő szívárványfény, mely beragyogta a mult borús fellegeit.

Mert sokat szenvedett az a jó öregasszony. Nem csoda, ha korán megezüstösödtek hajszálai, ha kezei megreszketősödtek és arczára mély gödrök rakódtak.

A szőke Lottika mitsem tudott arról, hogy a kis fehér házban lakó, jóságos arcu öregasszony, ki oly játszi kedvvel mulatgat ő vele s gyönyörködik mosolygó ajakkal az ő naiv játékában, mikor minden elcsendesül, mikor a szőke Lottika nyugodt pihéggel szendereg már a fehér, habos ágyban s álmában szárnyas angyalkák társaságában látogatja meg a tündérszigeteket: a jó öregasszony a kihuzós nagy asztalnál, rezgő gyertyafény mellett áhitattal imádkozik egy feketekötésű könyvből, melynek egyik oldalán ezüst-kehely jelzi amaz ártatlannak kiontott vérének.

Ha látná ilyenkor a szőke Lottika a jó öregasszonyt, az ő aranyos „nagyamuskáját”, — milyen vértelen, halálsápadt az arcza; beesett szeme gödreiből hogy serkedeznek a perzselős sós könyvek! Ha hallaná, miként esedezik a nagy láthatatlanhoz:

— Uram! Én Istenem! Elégeld meg immár! Ezerszer megbántam elkövetett vétkem!... Ne hagyj már, hogy az a rémkép halálomig üldözzön!

Volt idő, mikor aranyfényben ragyogott a nap a jó öregasszonyra; mikor a közel jövő sejtett reménysége megezüstözte szívét, dalos ligetté varázsolta kebelét s benőtte kedélyét az örök derű színes fátyolával.

A fia, egyetlen gyermeke, papságot kapott. Sok-sok évi küzdelem után végre elérkezett az áhitott csendes révparthoz.

Ő, az édesanyja, akarta, hogy pap legyen a fiából, szerényen megvonuló zajos életbe nem vágyó lelkipásztor, kinek igényeit teljesen kielégíti, ha hiveivel elmondhatja vasárnaponként a szent tanításokat, részt vehet és tanácsal szolgál községi ügyekben s életének többi részét künn tölti Isten szabad ege alatt a „tagban” s művelteti a jól termő földeket.

A fiu pedig teljesen más világot rendezett be lelkében. Ambíció sarkalta s törekvése a jogi pályára ösztönözte. Világi férfiú óhajtott lenni. Orvos, ügyvéd, mérnök vagy akármi más, csak a papságtól idegenkedett. A zajos életet szerette; tetszett neki az a cifra vásár, hol a tolongó tömeg kiválogatja aruit. Undorodott, ha arra gondolt, hogy egyszer majd el kell rejtőznie golyafészkes parokhia rideg fedele alá, mint valami sötét kriptába. Mit fog ő ott csinálni? Epedő lelke szomját ki fogja-e elegíteni a kurátor uram ékes magyarázata a tavaszi szántásról s a barmok telelési módozatairól!...

De csak megadta magát sorsának. Az édesanya kívánsága szent volt előtte. Pedig nagyot merészelt, mert Epevölgyi Vilma,

a városszerte imádott szép színésznő már ekkor elbódította, magához bilincselte a lelkét. Micsoda falusi papné lesz abból az ünnepezt színésznőből, ki hozzászokott a nagyváros ezerféle élveihöz?

Hanem azért csak mégis megkérte feleségül, mikor elfoglalta új parokhiáját. Nem szólt előbb édesanyjának semmit, nehogy csalódásában az is osztozzék. Csak mikor a szép Vilma igent mondott, árulta el szíve rejtegetett titkát.

Anyja elkomorodott. Olyan undorfélét érzett magában. Meg is mondta Kálmánnak rögtön, hogy nem sok jót néz ki a házasságból. Az a komédiásnő a könnyű élethez van szokva nem lehet azt egy szűk falusi paplak kerítése közé bezárni. Most még eloltja égető vágyát a szerelem, de később ismét észébe jut a régi!...

— Hanem azért vedd el, ha szereted! — mondta szomoruan. — Mert hiszen szomorú is lehetett. Milyen szépen eltervelte ő magában fia jövőjét. Megválasztják papnak s úgy egy pár hónap múlva eljön háztüznézni Selymes Pál uram házához, aki első gazda a faluban, biróviselt ember és nagy vagyona egyetlen leányára fog szállani.

Czélozgatott is erre Magda előtt, ki ha vizért ment a Tiszára, bebetévedt hozzá s órákig elbeszélgettek Kálmánról, az ő hajdani játszótársáról.

És most vége e szépen kiszínezett jövődönék. Az a komédiásnő megvette a fia szívét, belezavarta a boszorkányhálóba, melyből nem oly könnyű szabadulni.

* * *

Vidorság, életkedv költözött be az egyszerű falusi paplakba, mihelyt Kálmán hazahozta az ő dalos pacsírtáját.

Bizony még a jó öregasszony is összezsapta kezeit, mikor meglátta azt a ragyogó szépségű nőt. Kevés híján majdnem kezét is csókolt neki, de ebben szépséges menyé megakadályozta. Odaszoritotta kebeléhez, összezsókolgatta jobbról is, balról is, kétszer-háromszor, aztán szépen csengő hangon mondta neki:

— Ugy-e, édes mamácskám, velünk fog lakni?

Olyan szépen kérte, úgy a szívéhez szólott, édes, csengő hangjával, hogy a jó öreg asszony szinte gondolkozóba esett: ne hagyja-e ott a tiszaparti fehér kis házikót szalmás fedelével, sövényből fonott virágos kis kertjével s ne költözzék e el a szerelmes szívek boldog kis tanyájába.

De csak meggyőzte magát. Mit csinálna az a fehér kis házikó, az a sövényfonott kis kert az ő szorgos keze nélkül? Hát meg az a sírdomb künn a temetőben, hova az ő imádásig szeretett férjét takarták el a feltámadás boldogító reménységében?!... Aztán meg minek is lábatlankodnék ő szomorú arczával, megsebzett szívével a boldog pár között?...

Elrejtőzött ismét fehér kis házikójába s ott vette napról-napra az öröndetes hirt fia felől, hogy mily boldog családi életet él. Az angyalok irigyelhetnék azt a nagy boldogságot. A színésznő igazi derék papné lett. Imádják a jó falusiak, mint földreszállt angyalt s ha megjelenik a templomban, bizony azt sem tudják: mit prédikál a tiszteletes, mert csak azt a csodás szépségű nőt bámulják.

Amit a való meg nem ad,
Az ábránd adja meg.

A fia levele is az örök boldogság emlegetésével volt tele. Hogy mily nagy kincset bir ő imádott Vilmájában! Hogy mennyire tévedett édesanyja, mikor azt állította, hogy az efféle színészvér nem képes megszokni az unalmas, egyhangu falusi életet! Már még a főzést is megtanulta. Maga készíti el reggelire a kávé és este a théát. Baromfiakat is tenyészt. Most is van három kotlóalja csirkéjük.

A jó öregasszony csak azt írta erre, hogy hát hiszen jól van, ha úgy van, hanem ő azért csak mégis csak jobbnak látta volna az egyszerű Selymes Magdát menyéül. Várjon csak a fia, még hátra van a dolog vége. Nyugtával dicsérje a napot az ember!

A fiatal lelkész elrejtette anyja levelét, nehogy dalos pacsirtája kezébe kerüljön. De hiába rejtegette, mégis csak előkerült. Az a galambszívű asszony, mikor férje a templomban imádkozott, rendre elolvastatta a feddő leveleket. Tűzparázként furdalta szívé, hogy anyósa őt csak közönséges komédiásnőnek nevezi, ki nem volt méltó arra, hogy fia felesége legyen.

Azután elolvasott még igen sok levelet hat év alatt. Mikor egyetlen kis leányukat, a szőke Lottikát ringatta térdein, dudol-gatta neki színészi pályáján eltanult vidám és bús melódiájú dalokat, mindig ott állt előtte az a komor tekintetű, gyűlöletes szívű öregasszony, ki őt komédiásnőnek tartja.

A vére fellázadt; forró, pezsgő vágy égette ereit. Utálattal tekintett most már a csendes kis családi fészekre. A lélek eltörpített szárnyai rohamosan növekedtek s fejében ott motoszkált folyvást az elhagyott, festett világ képe, hol őt nem komédiásnőnek nevezték, hanem ünnepélyes hódolattal vették körül. Oltára volt, hová a rajongók serege imádkozni, hódolatot tenni járt. És ő mindezt eldobta magától fellobbanó szerelméért; eldobta azért, hogy egy közönséges gondolkozású öregasszony által komédiásnőnek neveztesse.

És mintha csak sorsa nagyobb gyötrelmeket hozna részére, azt is meg kellett érnie, hogy szüzies becsületét a gyanu sarával dobálják. Egyik levelében már azt írja az öregasszony a fiának, hogy jobban nyissa ki a szeméit, mert a szép komédiásnő titkos légyottokra jár. Esténként csak azért sétálgat ki, hogy a fiatal nagyságos urral találkozzék a temetőben. Ő ugyan nem állítja teljes bizonyossággal, de beszélték, már pedig nem zörög a haraszt magától!

(Vége következik.)

A Csukaváry-tündérek.

— Elbeszélés. —

Írta: ZOMBORY DÁNIEL.

(1. folyt.)

Képzeltető tehát örömük, mikor Csukaváry ur, bátyjától Tizsakőről egyszer azt az izenetet kapja, hogy most tudna neki megfelelő tisztességes állást ajánlania, ha eljönne az itteni körülmények megismerése végett.

Csukaváry ur rögtön vonatra ült s néhány hét múlva bátyja befolyása következtében sikerült is neki a városhoz egyik alantasabb állásba bejutnia.

Most már tehát:

„Isten veled, gyalu, fűrés, szekereze!

Isten veled, én messze elmegyek!...“

Egy szép tavaszi reggelen felpakkolt az egész család s Tizsakőre költözött: „magasabb társadalmi állásba“.

Az új „teins“ urék csakhamar tudatára jöttek annak, hogy ők tulajdonképen híres nemesi családból származnak, melynek egyik őse, mint a nemesi levél is igazolja, a régi világban három török fejet vágott

le egy csapásra, tehát egyenesen joguk van a magasabb társadalmi állásra, meg aztán a két tekintélyes rokon s a hivatal, szóval ezek révén jogosan számították magukat a városka intelligens elemei közé.

Senkisémm örült talán ezen „ujjászületésnek“ annyira, mint a két kisasszony, akik persze most már egészen másként öltözködtek, a legelső divat szerint; kalapot tettek, selyemruhát, fehér napernyőt, ékszereket kaptak, csakis elite-bálban jelentek meg, ott a legelőkelőbb családok társaságát élvezték.

Uri-házban zongora is szokott lenni, tehát szerettek ők is. Epen kezükre jött egy.

Megtudták, hogy a szomszéd község végrehajtójának van eladó. (Ennek valamikor valami árverésen maradt a nyakán, azóta nem tudott túladni rajta.) Ettől vették meg 27 forint 40 krajczárért meg egy csupor zsirért.

Hiányzott ugyan néhány billentyűje, a húr szögei is ki voltak nagyrészt tágulva, de azért használható volt, hangokat adott.

Különben az első zenekar klarinétosa rendbehozta, felhangolta.

A cigány hetenként háromszor zongoraleckét is adott a kisasszonyoknak. Ezek roppant hajlandóságot mutattak a zene iránt. Tanultak is nyakrafőre. Az volt a szerencsés, ki a zongoraszéken ülhetett. Néha egyszerre ketten is kezelték.

Nem is olyan nagyon főbenjáró dolog az a zongorázás. Csak zongora, egy szék és két kéz szükséges hozzá, a székre ráülni, a kezekkel a billentyűket (már ahogy jön, minél többet egyszerre) sűrű ütemben verni s a tisztelt publikumnak pedig élvezni kell!

Mamájuk ilyen élvezetes esténként sokszor az ablakon kikönyökölve látható örömmel gyönyörködött leányai művészetén.

Szóval: teljesen boldogok voltak.

De a zongora miatt sok irigyük is támadt, különösen a szomszédban. Valami nyápicz nép lakhatott ott. Egyik azt panasolta, hogy neki a zene elviselhetetlen főfájást okoz s az istenre kérte őket, hogy zongorázásközben az ablakokat ne hagyják nyitva, a másik meg idegességet, mit emlegetett.

Legtöbb bajuk akadt azonban egy vén kisasszonnyal, ki velök átellenben lakott egy mopszlivál. Ez a poklok mélységes fenekére kívánt valamennyi zongorát a világon, (bizonyosan mivel neki nem volt) s följelentéssel, kiátkozással fenyegette őket, mert az ő kedvenc Petákja azóta valósággal megörült, nem elég, hogy nappal, de éjjel álmában is folyton sivit. Nincs tőle se éjjele, se nappala. Ő pedig Peták nélkül nem élhet. Azon tul nem adna a föld minden zongorájáért sem.

Ilyen irigy a világ!

Csukaváry ur rá sem hallgatott az effélékre. (Hanem inkább ama, előtte megfejthetetlen probléma felett gondolkozott, hogy mi lehet annak oka, hogy egy idő óta padlásán, kamarában irmagul sem venne észre egy fia egeret, míg régebben majd hogy hova nem lettek a sok féreg miatt!)

A kisasszonyok tökéletesítették magukat az éneklésben is, gyakran lehetett hallani bájdalu hangjukat, fölvaltva t. i., ahogy a zongora jutott vagy nem jutott; e mellett regényeket olvastak, korecsolyáztak, mint a társadalmi illemkáté megköveteli.

Szóval: öt-hat hónap múlva úgy beleélték magukat az új helyzetbe, mintha szépapjuk is abban született volna.

Legrosszabb dolga volt azonban a boldog vőlegénynek, ki most már legföllebb hetenként

egyszer látogathatta meg szive választottját. De már akkor sietett is, hogy epedő lelke egy egész heti mulasztás után minél előbb néhány édes pillantásban kielégítést találjon; egy alkalommal sem feledkezvén meg, hogy kis menyasszonya iránt érzett határtalan szerelmét néminémű ajándékkal külsőleg is ki ne fejezze.

Egyszer azonban Szilvási Béninek úgy tűnt fel, mintha a mama szuró tekintete neki azt tanácsolná, hogy jó lesz egy kissé több gondot fordítania tolettjére, ha azt akarja, hogy stb...

Ő engedett a néma tanácsnak s a szerint eselekedett.

Hanem az is feltűnő volt, hogy Tizsakón a vőlegénnyel semmiféle társaságban vagy mulatóságban nem jelentek meg.

* * *

A nemes fa csakis nemes gyümölcsöt terem. Csukaváryék új társadalmi helyzete is megfelelő magasabb társadalmi ténynek lett a kuforrása. Új kérés jött a házhoz, még pedig gimnáziumi tanár Margótról, hol a nagybácsi gimnáziumi igazgató.

Berczeli Oszkár egy ügyvéd ismerőse révén jött Tizsakőre, hol a kaszinói bálon látta s szerette meg Malvinkát, persze esze ágában sem lévén, hogy annak már vőlegénye van.

Természetes dolog, hogy Csukaváryék két kézzel kaptak az új partin. Majd hova nem lettek örömlükben! Néha úgy magukban el is mondogatták:

— Lám, ki hitte volna, ki hitte volna!... De azt nekem köszönhetjük — mondja az asszony — ha én örökösen nem szutyongatlak, nem veszekedek veled, tán itéletnapig abban a rongy Epreslakon veszt az Isten!... Lásd, csak tekintély kell!... Ha tekintély van, van minden!...

Csakhamar széltében-hosszában beszéltek, hogy Csukaváry Malvinkát gimnáziumi tanár veszi el. Eljutott ez a hír Epreslakon Szilvási Béni fülébe is.

A szegény fiu csaknem szörnyet halt kétségbeesésében; csak az a vigasztaló gondolat adott belé egy kis erőt, hátha egy szó igaz sincs az egészből; rögtön vonatra ült s csaknem siró hangon rontott be Csukaváryékhoz:

— Malvinkám, az égre kérem, mit hallottam?...

— No halljuk, tán valami friss ujság?... Mondjon valami jót?...

— Hogy Malvinkám, az én Malvinkám — másnak adta volna kezét?...

— No nézze az ember — vág bele a mama — hát magának az olyan nagyon feltűnő?... Leányom kezét megkérte egy tanár, el is nyerte, punctum!...

— Oh, mindenható istenem! — tört ki zokogva Szilvási — hát csakugyan való?... Az én keblemnek oltárát, lelkemnek mindenségét, életem üdvösségét, boldogságát rabolja el tőlem egy idegen ember!...

— De azt kikérem — kiált hevesen Malvinka — hogy valaki az én vőlegényemről így nyilatkozzék!...

— Istenre kérem — folytatja Szilvási, Malvinka lábai elé borulva — a magasságos mennybéli istenre kérem kisasszony, ne törje össze boldogságomat, ... adja vissza életemet, ... ne tegyen földönfutóvá, ... higye meg, nem dobog több szív érette ily forrón... óh, az lehetetlen, hogy széles e nagy világban létezhesék emberi lény, mely kegyed iránt forróbb szeretettel érezhessen, mint én... szerencsétlen!...

(Folytatása következik.)

Ö z i k é n e k.

I.

*Viharától bús életemnek
Szellő se érjen, violám!
Maradj örökké, mint a gyermek:
Ártatlan, szűzies, vidám.
Ne tudj irigy, rossz emberekről;
Ne láss nyomort, bűnt, rongyokat,
Ne tudj olyan rejtett sebekről,
Melyeket a szív eltagad.*

II.

*Földig borúlt a büszke homlok,
A bűvös fátyol elszakadt;
A fényes álmokról lemondok,
Nem űzök délibábokat.
De bár feldúlva, veszve minden,
Nem csüggedek gyáván el én:
Oh, csak te, édes, drága kincsem,
Maradj örökre az enyém!*

Joli Coeur.

GONDOLATOK.

Nincs boldogság árnyék nélkül és boldogtalanság vigasz nélkül.

*

A szerelem földszinten lakik, hirtelen jön; a barátság azonban emeletes lépcsőkön jár, és sok év mulik el, míg a barát — igazi barát lesz.

*

Életed legyen üde, mint a tavasz és szerelmed forró, mint a nyár.

*

Barátság árnyék napsugár ellen és erayő zivatarban.

*

Boldog, ki felejteni tud, és a változhatatlanba belenyugszik.

*

Sorsunk a válás, reményünk a viszontlátás.

*

Mindent elveszthetünk, amivel birunk, de sohasem azt, ami vagyunk.

*

Az élet ideje futó és röpke: egy álom, egy gondolat.

*

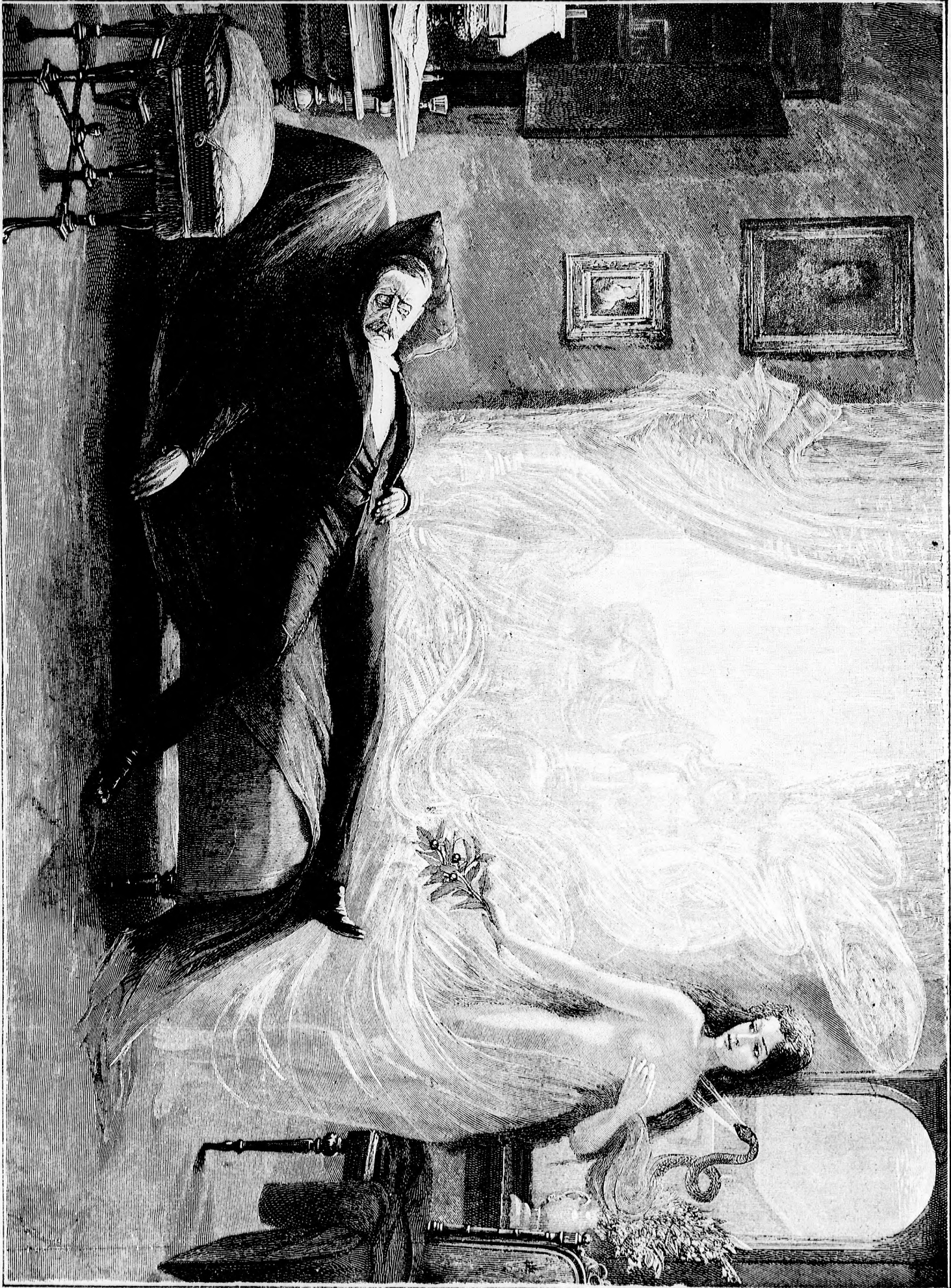
A böles ritkán dicsekszik azzal, hogy mit tett, és sohasem azzal, hogy mit fog tenni.

*

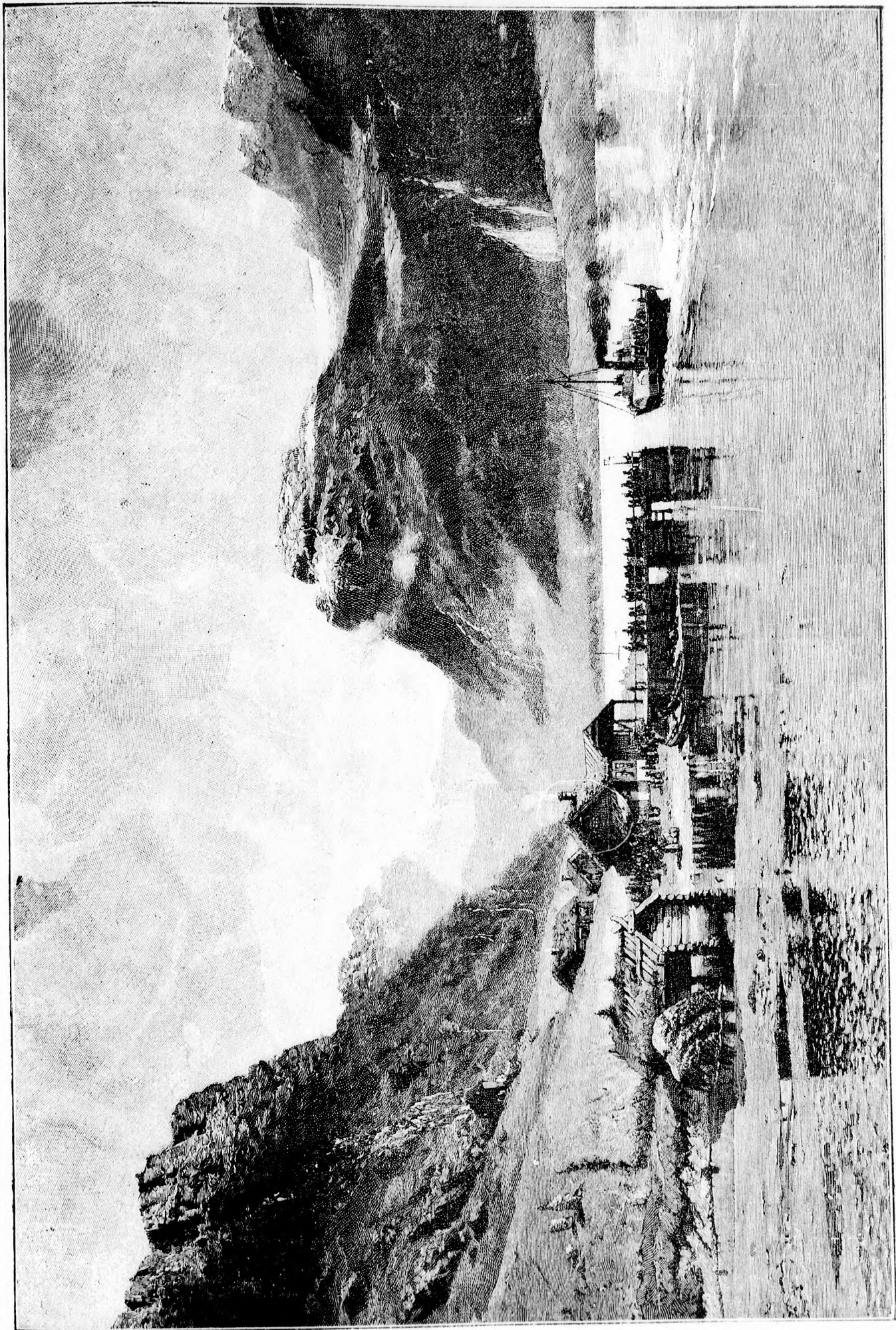
A szépség, ha nincs párosulva az erénnyel, olyan, mint a csalétek horog nélkül.

Havasi Holländer Ilonka.

— ❖ — BELLADONNA — ❖ —

— 457 —
A FJORDOK HAZÁJÁBÓL.

Nem tudom én...

*Nem tudom én, mi lesz
Én velem,
Nagy úr lett rajtam a
Szerelmem.
Akármibe kezdek,
Hiába!
Nagy zsarnok a szívem:
Nem hallgatok az ész
Szavára.*

*Járom a vidéknek
Erdejét,
Hallgatom a madár
Enekét.
El-elfog gyakran egy
Érzelem,
S balga értelemmel
Egyre csak a rimet
Keresem.*

*Szóba állanék egy
Akáccsal,
S szívem szólni hozzá
Csak átall.
Nem is kérek tőle
Egyebet,
Csak egy-egy kis ágtól,
Susogó kis ágtól
Levelet.*

*Tépegetem oszt' e
Levelet,
Találgatom: szeret,
Nem szeret?
Ha „nem szeret“, ki is
Fakadok, —
Hanem azért, édes,
Egyre csak tereád
Gondolok!...*

Juhász Sándor.

A virágzó bodza alatt.

Irta: Pécsi D. Anzelm.

Mikor a bodza virul, szép fehér tenyéryi nagy ernyőjére ezrével száll a kis légy meg az a sok apró bogár, amelyik tudja az ég honnan, egyszerre csak megjelen ilyenkor; olyan sűrű levele van, olyannyira tele van virággal, hogy a napsugár is csak nagy kinnal, ha keresztül tud rajtuk törni itt-ott. Rendesen az út mellett az árok partját lepi el, aztán a parasztnép, aki ilyenkor ott izzad a harmatos hajnaltól egész az esti harangszóig a mezőn, mikor ebéd után lefekszik a tövére, nem azért, hogy aludjék, esakhogy egy kicsit kinyújtóztassa a tagjait, elgondolkodva hallgatja azt a zümmögést, ami a bodzavirágról hangzik feléje. Mennyi boldogság fér meg egy ilyen bodzabokor alatt! Hiszen csak Horvát Kokán János

lányát, a Teczit kell megnézni, szinte kicsattan az arczából a boldogság! Jómódú gazda az apja, három szőlője is van a hegyoldalban, a kaszálóján sem másnak gyűjti a szénát, elfogyasztja azt egy szálíg az a sok tehén meg ökör vagy ló, amelyik mind neki hordja a pénzt, ki a tejjel, ki a fuvarjával, ki egyéb munkájával.

Horvát Kokán János mégsem röstelli maga is kezébe venni a kaszát, hogy ha már nagyon sürgős a munka, aztán jó példával járván emberei előtt csak úgy dúl a fű a kaszája előtt.

Csak egy lánya van, a Teczi, hanem ez olyan szép, hogy még a városba is eljut a hire, hogyne vetne hát szemet rá az ispán, akinek a szeme előtt, virul ez a gyönyörű rózsza!

Teczi apjának a kaszálója a földesur kaszálójának a sarkában van; az ispán is tudja, hogy mikor kell a kövér füvet leszedni a lábáról, így esik aztán, hogy a bodzabokroknak az egyik felén a Horvát Kokánék delelnek, másik felén meg az uraságnak a béresei. Hanem olyan jól megférnek egymással, soha egy rossz szó nem esik köztük; azon az oldalon az ispán ur tartja rendben az embe- reket, emitt meg a Horvát Kokán János. Csak az ispán jön néha át a tulsó oldalról, hogy az öreg Kokánnal elbeszélgessen, vagy hogy a Teczit lássa, mert hej, régen bolondul ám már ez után a leány után. Az igaz, hogy azért Suba Marit sem veti meg, Suba Marczinak a feleségét, mert ha Teczi fakadó rózsabimbó, Mari meg kifakadt rózsza, meg olyan kezes, hogy gyönyörűség ölegetni, csókolgatni.

Hanem hát Mari most nem itt gyűjti a szénát! Teczi meg itt van.

Az öreg Kokán meg már nagyon öregedik, el-el- szunnyad néha, ha délben nagyon süt a nap, s az árnyékban is tüzel a meleg.

Az ispán ilyenkor olyan szépen tud beszélgetni a Teczivel, úgy a lány szívébe lopózik minden szava, mikor meg-megfogja a lány kezét, csak ugy titokban, hogy más meg ne lássa, akkor olyan melege lesz a lánynak, hogy akár a napon állna, nem is az árnyékban a bodzabokor alatt.

Mit beszélnek, mit sem, én nem tudom, mert hogy nagyon csendesen voltak, hogy az öreg Kokánt föl ne ébreszszék, hanem a lánynak egy párszor kifogyott a lélekezete; az ispán olyan kérően nézett rá, mintha lelkének minden kívánsága a szemébe volna írva.

Az öreg Kokán megmozdult, egyre jár, elmúlt az alvás ideje, fölébred a munkára pontosan, kelteni sem kell. Vagy tán azért ébredt fel, mert érezte, hogy most mindjárt veszedelem szakad a lányára!?

Az ispán csak éppen arra ért rá, hogy még egyszer megszorítsa Teczi kezét, de olyan erősen, hogy a lány kiáltani szeretett volna.

— Hát jól van — sugta oda Teczi a távozó ispánnak, — itt löszök!

A fölhasználódó napszámosok és béresek a pihenő után megint a rendbe álltak és folyt a munka alkonyatig. El is végezték szépen a kaszálást.

Másnap Kokánék is, a földesurék is más részben dolgoztattak.

Suba Mari a következő napon egy kissé el- késve vitte az ebédet az urának. Marczai zsörtölődött vele, az asszony meg csak a vállát vonogatta.

— Ha nem tetszik kigyelmednek, tögyön róla!

— De töszök is róla! — Nem szólt egyebet a Marczai, de annál többet gondolt. Mikor az asszony a kosárral hazament, olyan gyilkos pillantásokat vetett utána, hogy ha az ispán meglátta volna, aligha csipkedni meg a Suba Mari arczát a jegenyesor

mögött, ahova más ember aligha látott volna, de Suba Marczy szemét a féltékenység nyitotta fel, látott ő már ott is, ahol semmi sem volt, hát még ott, ahol vót valami!

— Ispán urat megkövetöm szépön, hagyjon békit a feleségömnek.

— Megbolondultál, Marczy?

— Nem én, tekintetős ur, csak a szömömrül esött le a hálog. Ispán ur elcsavarta az asszony fejét, nem én bolondultam meg, az asszony bomlik, hagyjon föl vele a tekintetes ur!

Olyan kérő forma szavak lettek volna ezek, ha Marczy úgy tudta volna őket elmondani, ahogy akarta, hanem ahogy ő elmondta, volt abban harag is, fenyegetődzés is, volt abban fergeteg, villám meg mindenféle veszedelem, csak épen könyörgés nem!

— Ne prézsbitalj itt Marczy, hanem állj a rendbe, ne lopd az istennek a napját meg az uraság pénzét — kiáltott rája az ispán — különben alá is út, fel is út! Ezt az ostobaságot meg verd ki a fejedből — bolond! Azt' becsüld meg az asszonyodat, akihez semmi közöm!

Marczy megfogadta a szót, szemére huzta a kalapját és kaszált a többivel, míg az ispán ur ott volt, hanem aztán, hogy elment, megint csak fölkekedett benne az az ezerkarmu szörnyeteg: a féltés. Gondolat gondolatot űzött a fejében, ha ő egyszer az ispánt a feleségénél találja! Csakhogy nem találhatta ott, mert van jó dolga az ispánnak, hogy akkor kerül az asszonyhoz, mikor az ember a réten van, ő meg nem mehet haza ilyenkor, mert ha hazamehetne, ott fogná, bizonyosan ott fogná az ispánt az asszony nál.

Azt mondta az ispán: a szőlőmunkásokat meg megnézni!

Dehogy oda megy; ha odament volna, nem mondja meg, nem köti a béresek orrára, hogy ma már feljűk se néz, hanem elment volna szó nélkül, de azért mondta, hogy őt, Marczyt megnyugtassa, pedig bizonyos, hogy nem odament, hanem az asszonyhoz! Hej, ha most hazamehetne, ha együtt fogná azt az embert, meg az asszonyt!

Erre a gondolatra úgy belevágta kaszáját a fűbe, hogy a hegye nekiszaladt egy ökölnyi kőnek, aztán egyet csilingelt, s a kaszának éppen csak a makkja maradt a nyelén, a többi vagy három lépést elugrott!

— Van egy heverő kasza?

— Van a bótba!

— No hát van neköm egy odahaza, maj elhozom! Marczy nem nagyon sajnálta az eltört kaszát, pedig hát az olyan béres embernek az is sok pénz, amibe egy kasza kerül: de hát hazamehetett — a kaszáért.

Marczy a kertetkről került a háznak, nem akarta, hogy lássa valaki, hogy fényes nappal ott hagyja a munkát és hazamegy.

A kertajtó nyitva volt. A kertben meg senki, csak a Bodri kergetett a fiatal kukoricza közt egy idegen tyukot.

Marczy ügyet se vetett arra a kárra, amit ezeknek a kergetődzése okozott, kiheveri azt a kukoricza, nagyon fiatal még, bement az udvarra, amikor látja, hogy a konyhaajtóját hirtelen becsapja a Mari.

Az asszony hát itthon van!

Odamegy az ajtóhoz, megkopogtatja az öklével.

— Nyisd ki Mari!

Senki sem felel.

Marczy az szemei már vérben forognak.

— Aszondom asszony, nyisd ki!

A szobában benn ijedt futkározás van, de senki sem felel.

— Hát nem nyitod ki?!

Ezt már inkább ordította Marczy, mint mondta, s szeme egy baltán akadt meg, ahogy az udvarban körülnézett, hogy mivel törje be az ajtót.

Az asszony nyilván fát aprógatott, mikor az ispán eljött hozzá.

Hirtelen fölkapta a rövidnyelű baltát és olyant vágott vele az ajtóra, hogy a korhadt fa szilánkokba törött és bedült.

Senki! Az ablak nyitva. Mindaketten arra menekültek. Az asztalon még ott füstölgött az ispán szivarja abban a pirosra szítt tajtékszipkában, amelyiket sohasem hagyott el magától.

Marczyval fordult egyet a világ, fölkapta a baltáját és olyant ütött vele tehetetlenségében arra a szipkára, hogy nem maradt a helyén más, csak egy marék por!

Aztán hirtelen nagyon nyugodt lett.

Előhivta a Bodrit. Megkötözte egy ezőlőphöz. Aztán elment hazulról — a csöszhöz.

Bodri nagyon furcsán érezte magát a rabságban, eleinte a gazdája után akart szaladni, de a kötél nem engedte, vergődött, kinlódott, de csak hiába, végül aztán iszonyu vonításba kezdett, harapta a ezőlőpöt, hogy csak úgy tajtékozott a szája!

Marczy meg beállított a felvégen lakó csöszhöz, csak az asszony volt otthon.

— Adja kend köcsön neköm a Peti puskáját, mert hogy megveszött a Bodri, hadd lüvöm agyon!

— Dehogy veszött, sz még ma délután erre csatangót, játszott a gyerekökkel.

— Má pedig rágyütt, meg is kötöttem má, hát csak agygya kend köcsön a puskát.

— Mögnézöm én azt a veszöttkutyát.

— De csak közel ne mönjön!

Hát iszen messziről volt valami veszött formája a Bodrinak, már vagy egy órája veszkölődött, kapálódott a kötélön.

— Csak löjje kend agyon, mer még majd bajt csinál!

Marczy volt már most puskája is.

— Mőre van az ispán ur? Nem láttad — kérdezte meg egy csibéket rakó gyerektől a felvégen.

— Van má egy órája, hogy a Posta-völgynek mönt.

Tennap itt kaszáltak. Marczy azt hitte, hogy a szénát ment megnézni.

Nem volt ott.

— Nem baj no! — Vigasztalódott az elkeseredett ember, s meghuzódott az árokban az egyik bodzabokor tövében, — nem baj no, megvárom itt a sötét estét — aztán még a gondolatot sem folytatta, ... csak végig simogatta a puskáját.

Marczy buvóhelyétől vagy száz lépésnyire lejjebb volt a Horváth Kokán János kaszálója, ott is vártak az ispánra, a Teczi! ő is ott volt egy bodzafa alatt, a szive úgy zakatolt, majd szétfeszítette a pruszlikját; úgy érezte, hogy valami nagy, nagy baj fenyegeti, — arra aztán elszorult a szive, majd meg azt hitte, hogy kimondhatatlan nagy boldogság éri — arra is összeszorult a szive. Ott feküdt a bodzabokor árnyékában és nézte annak szép fehér virágát, amit a nap bearanyozott; ahogy így elábrándozva nézegette a virágokat, egy csunya pókot vett észre az egyik levél alatt, az egyik lába a hálójának egyik szálán volt, a háló egy nagy fehér ernyőjü virág kocsányának volt kifeszítve és olyan sűrű volt, hogy még a musliczák is megakadtak volna benne.

A közeli ágra egy gondtalan madárka szállott, vagy nem vette észre Teczit, vagy mert, hogy mozdulatlan volt, nem félt tőle. Ott vizsgálgatta apró szemével a hálót, hogy hol is lehet elbujva a pók, mikor egy zöldhátú aranyos légy megrésze-gülve a bodza illatától vagy mézétől, behulott a pók hálójába. Vergődött a szegény, de csak mindig jobban belekeverte a szárnyait. Hirtelen végigfutott a pók a hálón, hogy a kis aranyos zöldhátú legyet eleméssze, mikor a madár a szomszéd ágról felröppent — és elkapta azt a csunya pókot.

— Ugy kell neki! —
gondolta magában Teczi.

Lóttek!

Teczi ijedten ugrott fel.

Az ispánt Suba Mar-
czi agyonlőtte!

* * *

Még nem fejeztem be a mesémet. Az az aranyos zöldhátú légy egyideig még ott vergődött a hálóban, végre is meggyötörve, de sikerült megszabadulnia!

Hát Suba Mar-
czi? Az a csendőröknél jelentkezett, el is vitték a törvényszékre. Mari meg elbujdosott valamire bánatában, szegényében.

A BÚZAVIRÁG.

— Mese. —

Írta: *Kánya Lajos.*

Élt egyszer egytündér. Aranyhajú, nefelegtsszemű, liliomarczú tündér, olyan, aminő csak egyszer élt a földön. Mosolya édes volt, mint a méz, hangja kellemes, mint hárfadal. Lakása zöld halmon épült lombátor vala, melyet jobbról és balról, innen és túl megmérhetetlen rónaság környékezett. Áldása és gyönyörűsége volt a földnek. Gyönyöre a földnek, melyet taposott és áldása az embereknek, kiket szeretett.

Mert egyebet sem tett soha, mint hogy az ő javukon fáradozott. Ha szomjas volt a föld és repedezni kezdett, kibontotta köntösének violaszárnyait, elszállt a tengerhez, el messze-messze, összeterelte a kóbor fellegeket, ráborította a szomjas rónaságra és jótékony esőt juttatott neki. Ha pedig zimankós idők jártak és a föld untig volt már vízzel, kibontotta fényes aranyhaját; a nap előmosolygott a felhők mögül és kék verőfényben sütkezett a föld.

Az emberek ismerték őt, de csak messziről, jótetteiről azonban mindenki tudott.

És nagy volt a jólét és az áldás, ameddig kiterjedt az ő birodalma és elnevezték őt a „jótékony-ság tündérének.”

* * *

Történt, hogy egy szegény fiúcska vetődött a tündér birodalmába. Apátlan, anyátlan árva fiú, aki ment, mendegélt nehéz bánatával, azt sem tudva, hová jut, azt sem tudva, hol áll meg-

csak ment tétova, mint az olyan, aki keres valamit, amije nincsen.

És elért egy este a tündér halma alá. Ott lehajtotta fejét egy vadrózsa tövébe és csakhamar mélységes álomba merült.

Azt álmodta, hogy édes szülője beszél hozzá és meleg étellel kínálgatja. És ő fogadja, hogynem fogadná el, hiszen olyan régen nem evett már. Azután anyjának ölébe dől és igen boldognak érzi magát. A nagy boldogság szinte látszik arcán, íze is kicsordul a szája szegletén. Ámde a boldogság nem tart sokáig, elmosódik a kép és eltűnik minden a vak, eszméletlen, sötét ürességbe... Majd megint, mintha langyos fürdőbe feküdnék, valami nyájas melegség öleli át, feje körül mintha pillangó röpösne lágyan, szeliden, alig hallhatóan... Majd mint a tovasuhanó galamb szárnyának átlippenő zenéje, úgy tűnik fülébe valami hang, félig átértzett, félig öntudatlan bűbajos valami, ami izgatja, kelti, csiklandozza s képes vonaglászba meríti lelkét...

Egyszerre aztán egy mély sóhajtással kitérül előtte az éber való, és lát és hall a szegény fiú.

Hall valami megnevezhetetlen édes dalt és lát a hold fényében egy ragyogó asszonyembert.

Valóban azt sem tudta volna hamarjában, hogy vajjon az elébb álmodott-e, avagy csak most kezd-e álmodni igazán?

De szóla a szép ismeretlen és nyájas, szelid volt a beszéde:

— Ne ijedj meg tőlem, szegény fiú! — Öröktem feletted, amig aludtál és köntösöm szélével takargattalak. Édeset álmodtál, mert ajkad mosolygott és édesanyádról dadogott valamit; de midőn láttam, hogy álmodtél és újra szenvedő lett az orcád, dalolni kezdtem, hogy enyhítsek. Mondd, miben

jársz és merre van utad, ha lehetséges, segíték rajtad.

A szegény fiú nekibátorodott és elmondta viszontagságos élete egész történetét.

— Legjobban szeretnék meghalni — végzé keserűen — ugysem szeret engem a világon senki!

De szóla szeliden a szép tündér:

— Nem fogsz meghalni, édes fiú. Nálam maradsz, és jó dolgod leszen és nem fogod érezni hiányt semminek. Ha senkisémmel szeret, majd szeretlek én, anyád, testvéred, mindened leszek, csak légy hű és jó és szeress te is.

És úgy lőn, ahogy a tündér mondta. A fiú ott maradt,

☞ Szarvas Gábor szobra. ☜

szép sugárnövésű ifjúvá nőtt. Hü volt és jó és nagyon szerette a szép tündért. De a tündér is szerette őt napról-napra jobban, és egyre jobban, míg azon vették észre magukat, hogy szeretik egymást lángolón, hévvel, szívüknek legtisztább, legszentebb hevével. A halom szerelmük édenkertévé lőn és boldogok voltak végtelenül és nem érezték hiját semminek...

* * *

Az emberek pedig elbizakodtak a jó tündér szeretetében és egyre dologtalanabbak és könnyelműbbek lettek. Elvetették a magot, de a sorsra bízták, hogy áldásdús termést hozzon nekik. És buzajokat gyom veré föl, és a föld mácsonyát, burjánt termett. És terméseik egyre silányabbak lettek.

Összegyűlt a föld népe és tanakodni kezdett. Kutatták, keresték, mi lehet sorsuk balra fordulásának oka.

Végre is okolni kezdték a tündért, hogy rosszul intézi a sorsukat. Akkor ad esőt, mikor nem kellene és akkor nem ad, mikor kellene.

Közben különféleket rebesgettek. Volt, aki látta, hogy a szépséges tündér a halandók módjára szerelmeskedik és egy hollófürtű ifjat dédelget magánál.

Nem kellett több az embereknek. A vének megállapították, hogy a szerelem miatt elhanyagolta a gondviselésüket, minthogy ez másképp valóban nem is lehet; az ifjuság pedig irigygyé és féltékenynyé lőn. Az ifjak féltették a leányokat, a leányok féltették ifjaikat, mindannyian pedig irigyelték a halom lakóinak nagy-nagy boldogságát.

És mindez, amily oktalan és nemtelen indulat vala, azoképen nőttön-nőtt az emberek szívében, valamint a hömpölygő folyamáradat, mely iszapot, szemetet, halált hord magában.

És összeesküdtek az ifjú ellen és elhatározták, hogy elemésztk.

A tündérhalom rózsái pedig virultak gyanutlanul, bokrai nevelték az öröm dalait, és a zöld lombosátor boldogságban fürdött.

* * *

Történt egyszer, hogy szárazság uralkodott. A jó tündér kibontotta violaköntösének szárnyait és elszállt valamerre, felhőket hozni. Az ifjú eközben unatkozott és lement a közeli patakra halakat fogni.

Ahogy a zöld vetés között megyen, egyszerre vad lárma fogja körül és egy sereg ifjú rohan feléje fenyegetően és szitkozódva. A szegény fiu csak akkor tudta meg, mit jelent midőn letépték, ütötték-verték, míg végre az egyik szívébe mártotta vasát. Azután gödröt ástak neki és eltemették. Sirját elsímitották, zöld búza szárával gondosan eltakarták. Végre hazamentek, mint akik jól végezték dolgukat.

* * *

Estére beborult az ég köröskörül, és esett az eső másnap reggelig. Reggel kimentek a vének a határba, hogy gyönyörködjenek az istenáldásában. De bú és csüggedés fogta el szívüket, midőn a tündérhalomra néztek. Ott meredezett az szemük előtt

csupaszon, szárazon és disztelenül. Egy sárga homokrakás volt mindaz, mit láttak, rajta madárlátta fűszál sem zöldült. A jótékony tündér megtudott mindent, amit miveltek háládatlanul. Odament szerelmes ifjának sirjához és végtelen módon siránkozott.

— Oh szerencsétlen emberi fajzat, ki rut hálátlansággal fizetsz mindazoknak, kik munkálkodnak jóvótodért, nem érdeled tovább, hogy szeresselek! Meggyilkoltátok az én hitemet kigúnyoltátok életemet! Legyen tehát, ahogy akartátok.

Azzal odaborult a drága hantokra és nagy fájdalomában meghasad szive. És ahogy a szépséges, szüzi test kihült, nyomán csak egy maroknyi szürke por maradt, melyből legott gyönyörű virágok feljedertek. És amerre csak egy szemet is elvit a szél, a vetések között feltűnt emlékezetének gyönyörű öröke, melyet a késő hála róla nevezett és maig is úgy nevez, hogy — búzavirág.

❖ VOLT. ❖

— REGÉNY. — [14]

Irla: Sudermann Hermann.

Magyarra átdolgozta: K. Boniczky Irma.

VII.

Kutovszki bácsi pedig sarkantyupengéssel távozott szobájába, hogy jól kiérdemelt délutáni álmát aludja. Megnézegette magát a törött kéztükörben, mely teljesen kielégítette hiúsága esekély igényeit, — mialatt hosszas magánbeszédben előadta, hogy ezentul őt kell Halevitz igazi birtokosának tekinteni.

Aztán hozzálátott a maradéksonkához, mely a fénymázos doboz és kefék, rémségesen mocskos kártyák, dohánynyal tele kakasszelence és néhány sertéshólyag mellett az asztalon hevert, ledobott a pamlagról néhány üres sörösüveget, s épen az össze-vissza gyűrt párnákra akarta magát vetni, midőn az ajtó kinyílt és Leo belépett.

— Nálam kopogni szoktak, fiaeskám! — ri- jegyezd meg magadnak a jövőre nézve.

Leo nem szólt semmit, hanem nyugodtan megfordította a kulesot a zárban, aztán lehuzta és zsebre dugta.

— Igy ni, bátyám, — mondta; — most hát beszéljünk.

Bizonyos nyájas határozottság volt viselkedésében, mi az öregot nem a legkellemesebben érintette. Dehát nem hiába ivott annyit, hogy bátorsága legyen.

— Nagyon helyesen tettél fiaeskám, — mondta méltóságteljesen a sarokba támaszkodva, hogy bocsánatot jösz kérni öreg nagybátyádtól. Nem is vártam tőled egyebet, amilyen lábon állunk egymással.

— Arra figyelmeztetek, kedves bátyám, hogy jelenleg még az én szolgálatomban vagy.

❖ Római táncosnő. ❖

— Ej mit, szolgálat! — nevetett az öreg, —
fütyülök a szolgálatodra.

S fittyentett.

— Nem akarlak kérdőre vonni azért, — folytatta Leo, — hogy honnlétem első napján leitted magad, mert körülbelül képzelhetem magamnak kedélyállapotodat. Csak azt kérdelem tőled: engedjem, hogy előbb egyet aludjál, avagy képesnek érzed magad most mindjárt kérdéseimre kellő feleletet adni?

— Micsoda az, hogy képes vagyok-e? — dörögött az öreg. — En mindenre képes vagyok. Meg is tudok felelni kérdéseidre. Csak arról van szó, akarok-e, vagy van-e kedvem hozzá.

— Jól van, — mondta Leo, — akkor én itt vagyok mint urad s állva kell velem beszélned.

— Micsoda? Mit? Mit?

— Felkelni! — mondta Leo és a pamlagot egyik végén felemelve, lerázta az öreget, mint egy alkalmatlankodó hernyót. Aztán egyet rugott a rozoga butoron, mely recsegve összeroskadt.

Az öreg, ki az asztalnak tántorodott, gonoszul alattomos tekintettel méregette unokaöcsését, mint egy megdühödött vadkan.

— Ezért lakolni fogsz, — mondta fogát csikorogtatva.

— Belátom, hogy tőled hiába követelnék számadási tudósítást vagy felvilágosítást. De arról most nem is akarok beszélni... Tönkre tetted vagyonom javarészét, s a maradékkal úgy kell beérnem, amint lehet... A részletekről majd Schumann és a számvívő fog felvilágosítást adni s annyit már most is látok, hogy egész halom anyagom van, ha szükségesnek találnám Schuster államügyészt terád figyelmeztetni.

— Lám! ki hitte volna! — nevetett az öreg gunyosan.

— De ilyesmi eszemágában sincs, — folytatta Leo. — Nem azért, hogy rokonok vagyunk, azzal nem törődöm... Több szegényt, mint amennyit e négy év alatt házamra hoztál, már nem hozhatsz rá. Régi barátságunk emlékezete sem tartana vissza, elég drágán kellett azt megfizetnem... Egészen más itt az ok.

— Nekem is úgy látszik, — gunyolódék az öreg.

— Lásd, kedves bátyám, tegnap este óta különféle módon igyekszel értésemre adni, hogy hatalmadban vagyok, hogy csak szólnod kell, s nekem végem van s mit tudom én... De tévedsz, kedves bátyám... Azt hiszed, még mindig azzal az ostoba könnyelmű kamaszszal van dolgod, kit akkor mindenféle rosz csinyekre csalhattál s nincs is sejtelméd arról, ki áll most előtted... Tudod-e kedves bátyám, mi az a desperado? Az olyan ember, ki arra a böles meggyőződésre jutott, hogy ő semmit sem veszíthet a világon, ha nem foglalkozik kicsinyes dolgokkal, hanem azért, amit akar, mindig kész életét odaadni... s legyen bár az, amit akar, semmi több, mint egy nadrággomb. Mint olyan desperado jöttem én is vissza, kedves bácsikám és ha föl nem hagysz átkozott vigyorgásoddal, akkor leütlek, mint a kutyát.

Főlemelte összeszorított öklét, mely egy pillanatig buzogányként lebegett az öreg bozontos feje fölött. Gunyja a torkába szorult, egy lépéssel hátrált a fal felé s félénken összehuzta magát.

Leo elnevette magát és zsebre dugta az öklét.

— Ez egy kis izlelő volt csak, kedves bátyám, — mondta. — Az ember tegyen úgy, amint én akarom, avagy az ördög elviszi... És most hallgasd meg a többit. Mikor a hazajövetelre elhatároztam magam,

akkor nagyon jól tudtam, milyen pocsolyába lépek. De hát megszemléltem pisztolyaimat. Mert tudod, kedves bátyám, két szép pisztolyom van... Nincs most nálam, mert egyelőre még nincs rá szükségem... és így gondoltam magamban: ezek a békák nemcsak egy bajból kiségitettek, hol élet-halálról volt szó, miért hagynám beroszdásodni abban az ostoba Európában, habár csak nadrággombokról lehet ott szó és te, kedves bácsikám, az olyan nadrággomb vagy, egyéb semmi, azért ne légy sértődött. Akarom, hogy ama átkozott ügy, te jól tudod melyik, örökre el legyen temetve. Ha mégis napfényre jön, ha hallanám, hogy a legkisebb érzést is tettél azt illetőleg, amit tudsz, akkor előveszem szép pisztolyaim egyikét és agyon-durrantlak. Elhiszed azt nekem?

— Ugyan ne bolondozz, — dadogott az öreg s az ajtó felé sandított.

— Nem kell félned, bácsikám, — nevetett Leo, — hiszen mondhatom neked, hogy semmi sincs nálam. Egyelőre még nincs szükségem semmire sem. En megtalálalak, bárhol is lennél. Sőt nagy élvezetet találnék abban, ha vadásznom kellene rád. Azt megtanulja az ember odaát bácsikám, azt elhiheted.

Az öreg hátrált és az ablakdeszkába kapaszkodott, aztán szorult hangon hebegte:

— Hogy bánhatsz te így velem? — tűzbevizbe megyek érted. A kezemet levágnám érted — és te rám emeled az öklödet és pisztolyokkal fenyegetsz s mi egymással is...

— Csak arra az esetre, tudod, — szolt közbe Leo.

— Ilyen gyanu! — folytatta az öreg. — Ilyen bizalmatlanság! Én mindig hallgattam, mint a sir. Inkább elharaptam volna a nyelvemet, minthogy egy szót mondjak. Fáradtam, kinlódtam négy éven át. És most ez a jutalmam!!

Annyira ellágyult, hogy sirni kezdett.

Leo várt, míg lecsillapodott, aztán előadta neki követeléseit.

Ma este hagyja el a házat és holnap távozzék el egészen a környékről. Azon esetre, hogy semmiféle ellenségeskedésre sem vetemedik, a rokonság kedvéért Varsóban vagy Vlnában, vagy akárhol a határon túl, a helyet ő választhatja, havi járadékot fog kapni, amíg él, melyből tisztességesen megélhet.

Az öreg megköszönte alázatosan és töredelmesen.

— Mikor álljon elő a koci, bátyám? — kérde Leo, az ajtót kinyitva.

Az öreg azt felelte, hogy csak összeszedi holmiját és elbucszik a hölgyektől, aztán mehet, de ha szabad lenne, hogy előbb egyet aludjék — —

— Aludjál, vén bünös, — mondta Leo vállát veregetve és mivel a bácsi annyira meg volt hatva vagy megijedve, hogy alig tudott mozdulni, átfogta a vállát s gyöngéd gonddal vezette az ágyhoz és betakarta az ócska köpenynyel, mely a falon függött, aztán elment, a „palamá“-t fütyülve.

Mielőtt visszatért a munkához, egy üveggel „a legjobbikból“ rendelt magának Krisztiánnál a napnak tiszteletére, míg az első poharat barátja arcképehez emelte, s fogait összeszorítva, mondá:

— Eljen a durvaság, kisleány! Ma mindkettőnket megmentett!

— — — — —
Este volt már, mikor jelentették, hogy báró Kletzing fogata épen az udvarba hajtott.

Öröm és ijedtség futott végig tagjain. Ilyen hamar nem várta barátja látogatását, ki régi meleg

szivélyességgel szorongatta eléje nyújtott kezeit s azzal megsemmisítette egy sejtelmét, mely az utolsó pillanatban szívét szorongatta. De halvány arca beteges izgultságot árult el és az estipirban, mely az ablakon bevilágított, fáradt szemei lázas fényben égtek.

— Te nem jól érzed magad, Uli; — mondta Leo, ki oly régen ismert vonásaiból nagy lelki izgalmak történetét olvasta.

Ezekben Felicia működött és az ő hazatérése nyújtotta az alkalmat.

— Hadd üljek itt nyugodtan — mondta Ulrik, kezét baloldalára nyomva — mindjárt jobban leszek. Üdítőt nem fogadott el és ziháló mellett szitta be az illatos esti levegőt, mely a kertből beáradt az ablakon.

Mikor Leo őt a régi megszokott pamlagsarokban ülni látta, szive kitágult. Hányszor ültek itt együtt, fiatalos terveket cserélve, míg künn tücskök cziripeltek és az istállók felől ünnepiesen nyikorgó harmonika hangok hallatszottak.

Sokat beszéltek házasságról is. Két jó barátnőt vagy még inkább két nővért vesznek feleségül, hogy a régi viszony bensősége meg ne zavartassék...

Minden úgy volt, mint akkor, a tücskök most is cziripeltek, sőt a harmonika is félénken kezdett zenélni, nem tudván biztosan, merjen-e szólani, miután az ur hazakerült.

És mégis minden annyira megváltozott!

— De ő itt van velem — szólalt meg egy hatalmas hang Leo lelkében — és többé nem bocsátom el!

— Most már saját szemeddel láttad, milyen állapotban van itt minden, — mondta Ulrik felgyenesedve. Ugy hiszem, valami jót nem találtál.

— Csupa pusztulást s egy nagy gazfészket találtam — felelt Leo helybenhagyólag.

— Nem tudom, szabad-e tanácsolnom; távolítsd el mielőbb az öregot. Talán baráti, vagy rokoni tekintettel tartozol neki. De hasznodra nem lesz semmiesetre sem.

— Már ki van utasítva, — mondta Leo.

— Annál jobb. Gonosz csinót követett el még a mult szombat, mikor a litvániai aratókat fufangos módon elriasztotta a munkától.

(Folytatása következik.)

A HÉT TÜKRE.

— Csevegés. —

Mindenekelőtt kérem az én hűséges olvasómat, akinek én olyan sokszor appellálok a türelmére, hogy ne értsen félre, mert én ebben a tárczámban vízről fogok prédikálni, de már előre kijelentem, hogy a körülmények bizony engem is kényszeríthetnek még arra, hogy a borhoz nyuljak. Vagy, hogy ne képekben találjam fel célomat, én bizony a párbaj ellen irok most, bár megeshetik, hogy egy-egy sértésért a társadalmi kényszer (?) ez a sokat emlegetett mumus, az én kezembe is kardot nyom.

Hogy mióta van párbaj e földön? Amióta ember, mert ennek a privilégiuma az, hogy józan eszét néha a szegre akasztja.

Az állatokat az *ösztön* viszi egymás ellen gyilkos harcra — az ember azért ember, hogy az ösztön helyett az ész vezesse; sajnos, nagyon gyakran megesik, hogy az ész a szerényebb és a vezető gyeplőt kiadja a kezéből.

Az ő ember — valamikor a kőkorbán — szintén párbajozott, bunkójával úgy vágta tarkón az eléje került idegent, hogy az menten szörnyet halt — ez volt aztán az elégtétel, no meg az elég étel is, mert a legyőzött ellentélt olyan szépen megette, hogy nem maradt meg belőle más, legfeljebb a csontjai, azokból is kiszopogatta a velőt!

— Pfüj, hogy lehet ilyen undorító dolgokat mondani!?

— De az égre, hisz ez sokkal természetesebb, mint a mai párbaj, akkor legalább értelme volt, akkor az emberi nem fenntartásához erős, egészséges emberekre volt szükség, hát pusztuljon a gyenge, a csenevész, a korcs, hogy ne mótelyezze meg azt a törzset, melyből oly bőven kell fakadnia a törzseknek, ágaknak a jövőben — ekkor legalább természetes volt a párbaj. És ha az erősebb leütötte a gyöngét — ez nem halt meg haszontalanul, mert ha másképp nem, az emberi nem fenntartását és erősödését legalább passzive elősegítette, ennek a párbajnak tehát volt értelme!

Hiába no, a kőkorszakbeli embernek mégis csak egészségesebb életnézetei voltak, mint a mainak, az legalább nem tekintette a párbajt igazságosztónak, mert hiszen rendesen annak ütik be a fejét a párbajban is, akinek igazsága van, hanem egyszerű élelemszerzési aktusnak tekintette, mint ma is még igen sok vad törzs úgy a Kongó táján vagy Polinéziában.

Oh, mi (mai!) civilizált emberek rendesen ajkbiggyesztve gondolunk azokra a szegény fölvilágosulatlan feketékre, akik még annyira sem civilizálódtak, hogy valami hangzatos jelszó, teszem pl. „a becsület“ mögé bujva üssék agyon azokat, akikre a foguk fáj. Mi, oh mi rettenetesen civilizálódtunk már, nem is bunkóval, hanem sima, borotvaéles kardokkal megyünk egymásnak, vagy akár sima, akár vontasövű, akár legyes, akár légy nélküli pisztolyokkal lövöldözünk egymást rostává, a szent becsület, vagy még szentebb meggyőződés, vagy a legszentebb kötelesség nevében.

Ha akármilyen krakclert megkérdezesz — aranyos olvasóm — egyik sem mondja azt, hogy jószántából nyult a fegyverhez, dehogyan azt a társadalmi kényszer nyomta, erőltette... Ezzel védekezik a törvényszék előtt, — még a saját lelkiismeretét is ezzel a bábuval hallgattatja el.

Ugyan nézzünk szemébe egyszer ennek a mumusnak. Melyik társadalom kényszeríthet engem arra, hogy egy elvett sértésért még agyon is lövösem magam? Hát ki olyan ostoba, hogy ezt akarja? Vagy melyik társadalom kívánja azt, hogy ha én megsértek valakit, tegyem hibámat olyképp jóvá, hogy még agyon is lövöm vagy paprikássá vagdalom?

Hát mi az a társadalmi kényszer?

Az én bosszuvágyam! Olyan hiú vagyok, hogy személyemet szentnek és sérthetetlennek képzelem és jaj annak, aki ellenemre tesz valamit, felpezsdül a vérem, a szenvedély szegre akasztja a józan eszt, ellenfelemnek a vére áhítozom; kihívom — és ő megöl engem! Hát ugye, hogy nem a társadalmi kényszer vitt engem a halálba, hanem a magam vérszomja!

Ha én sértek meg valakit, akkor megmozdul bensőmben a kisbíró, a lekiismeret, érzem, tudom, hogy adósa vagyok a megsértettnek valamivel, s mivel ő az adósságot fegyverrel akarja leróni, én magam kényszerítem magam arra, hogy czéltáblául álljak neki, hogy aztán nyakonvágom az osztó igazságot s lelvöm ellenfeletem, no erre sem a társadalmi kényszer visz, hanem az önfentartás ösztöne!

Ilyen nevelésű, ilyen gondolkozású ember, mint én, millió és millió van, akik a sértések után vére szomjaznak s ha valaki etikai tekintetekben följük emelkedik s nem akarja ellenfelét felnyársalni, elítéli őt. Ha pedig nem akarja sértését még azzal is tetézní, hogy a megsértettet egy vaktában kilőtt golyóval a másvilágra szállítsa, hanem belátva hibáját hajlandó az elégtételt az egyedül helyes alakban megadni s bocsánatot kérni a sértettől — oh az gyáva!

Van hát mégis társadalmi kényszer?

Nincs! Hanem igenis van vérszomj, hiuság!

Mit törődöm én másokkal, ha meg vagyok róla győződve, hogy egyedül az a helyes, amit én teszek, boldoggá tesz engem nálam sokkal állatiasabb, mert vérszomjasabb emberek kényszerítése, üdvözlése? Megszerzi az a nyugalmas, hogy gentle-mannak tart az egész világ, ha meg vagyok róla győződve, hogy komisz közönséges gyilkos vagyok, akit az akasztófától csak az mentett meg, hogy tanuk előtt lőttem le ellenfeletem?

Mumus a társadalmi kényszer, de nem mumus az a vérszomjas bestia, amelyik (vagy tiszteljük meg s mondjuk: aki) bennünk van!

Én elítélem a párbajt, de amint már volt szerencsém kijelenthetni, vizet prédikálok s jöhet idő, hogy magam is a borhoz, illetőleg a kardhoz, vagy pisztolyhoz nyulok, mert jól tudom, ha alszik is bennem, de azért bennem is él az a fennebb említett jószág!

Én.

KÉPEINKHEZ.

A sarkutazó abruzzói herceg. A sarkoknak titkos világa, hol a kísérteties éjszakai fény vet sárgászöld fénnyt az átlátszó jéghegyekre, nemcsak a mágnest vonzza, hanem az embert is, aki nem figyel a természet intő jelére, nem nézi azt, hogy ez a világ a halál birodalma, s hogy ritka az az ember, ki e jéghegyeken túlról visszajött, mert ott a halál ezernyi alakban leskelődik, majd egy megindult jéghegy alatt, majd a megriadt jég vékony kéreggel fedett lékeiben, majd a hideg levegőben, majd a vadállatok bőrében. Az éhség, hideg, a scorbut (a sarkutazók ez elesigázó nyavalyája) mind-mind arra való, hogy visszatartsák az embert — s hiába! A hat hónapos éjszaka, melyet a csillagok csak gyéren világítanak be, s melybe egy-egy fénysugárt a sarki fény — ennek a kriptának csak néha kigyuló mécse — vet, szinte azt mutatja meg, hogy milyen is lehet az az örök sötétség, mely a természettel harcra kelt utazót ott a jéghegyek mögött várja, ha majd teste nem tud megbirkózni a természet nehézségeivel, akadályával s nyomorultul elpusztul. Természetünk nem engedi, hogy akadályokat lássunk, melyek vágyainknak szárnyát szeghetik, ma ez, holnap amaz kél utra, hogy a sarkok bűvös világát bejárja, kifürkészsze, mind edzett bátorlelkű tudósok, kik a tudomány érdekében készek életüket kockára tenni. Számtalan kísérlet veszett kárba, mind arról győzte meg az embert, hogy a polusig hatolni lehetetlen. Nansen került legmesszebbre éjszakra — s a polust még sem találta meg. — André, ki madárként a levegőben akart a sark felett átrepülni léghajóban, elveszett, s még csontjait sem lehet megtalálni. Most egy királyi vérből származó herceg, az olasz király fia kél utra, hogy a természettel szembeszálljon, vajjon a természet tekinteni fog-e arra a sárga érczkoronára, mely az abruzzói herceget a többi embertől megkülönbözteti? Aligha, a természet előtt az ember csak ember, s aki „veto“-ja ellen a tilalmas ösvényeire lép, azt nagyon féltő, hogy összemorzsolja, akár a politika, akár a tudomány vont is glóriát a feje körül! Bűvös-bájos a sarki tájak vidéke, a Fjordok hona. Egész éjszakra, ott, ahol a kis, alig pár ezer lakossal bíró városok, mintegy a lakott vidék őrszemeiül vannak elhelyezve, a hegyes vidék egyszerre megszakad s a folyók óriási szakadékok közt folynak vagy esnek a tengerbe, néhol esés közben annyira megtörnek a sziklafalakon, hogy sűrű gőzbe burkolják a közelükbe eső sziklákat, fákat! Egy-egy kis felhő oly alant uszít, hogy mintegy fátyoldarab kíséri a hajók árboczatát s a levegő mégis oly tiszta, hogy szinte fényes, ózondus, hogy erőre kap tőle a beteg. Bűvös-bájos a Fjordok hazája.

Ferdinand bolgár fejedelem és Boris herceg trónörökös. Most, amikor alig hogy véget ért a haágai békekonferencia s azt hittük, hogy a béke valóságos járvánnyá lesz, most olvasunk a legtöbb izgató hírről. Brüsszelben forrong a népség, Spanyolországban fejetetejére állt a rend, az olasz képviselőházban pofokodnak (ez sem jó idők előjele), — Bulgáriából az a hamis ugyan, de jellemző hír jön, hogy a fejedelmet detronizálták, Szerbiában kétszer is rálóttek Milán ex-királyra, nagy szerencse, hogy nem találták el — ez hát a béke? Ha ez soká így tart, úgy járunk még, hogy imába szövi az emberiség: csak a békétől ments meg uram Isten minket, a háborút majd magunk végezzük el! Különösen érdekes volt az a Belgrádból utnak bocsátott hamis hír, hogy Ferdinand bolgár fejedelmet detronizálták. Bulgária ugyanis kanócza annak a puskaporos hordónak, amely Európa alá helyezve, ennek épségét folyton veszélyeztetni, a Balkán-félszigetnek.

Ami a való meg nem ad, — Az ábránd adja meg, — És fest elénk mosolygó, szép — Aranyos képeket — Szárnyain a multba repül — Jelenné teszi a

jövőt, — Kedves, rokon, mind megjelen — Ez uton szemeink előtt. — Bűvös esetje a jelen — Szürke színét pirosra festi — Arannyal bőven hinti be — Csillaggal tüzi teljesteli — Varázsvesszőjével ha a — Boldogtalan vállára üt, — Boldogság tölti be szivét — Szivderítőt lát mindenütt. — Az ábrándokban elmerült — Bánatos nem lehet — Mert mit a való meg nem ad — Az ábránd adja meg.

Belladonna. Elkészült teljesen az utra, az étellel leszámolt, s látta, hogy neki már csak kint nyújthat, önéletének felütött könyvében tisztán, világosan olvasta itéletét: az elpazarolt ifjuság, a bűnök ezernyi sora, mintmegannyi vádló szerepeltek, s az a kis feketehajú leány, aki édes hízog szavainak oly föltétlenül hitt, s akit legnagyobb kétségbeesésében — galádul elhagyott, — ezek mind vádlók voltak, ezek mind megértették vele, hogy az élet poharában nem színméz van, hanem annak a fenekén üröm ül — neki már nincs mit remélnie, csak az ürömet. A gyáva lelkek, s ő is ezekhez tartozott, félnek az életnek saját bűneikért elégtételt adni, benyult kis kézi gyógyszerárába, s a belladonna levéből egy kis pohárkával hajtott fel — végigfeküdt kerevetén — s meghalt. De előbb mit szenvedett? Minden bűne megelevenedett, s ezeknek élén az a kis feketehajú leány nyújtotta neki a belladonna ágat! Ezt a viziót festi képünk ép oly művészettel, amely reálitással a haldokló arcztorzulását.

Római táncosnő. Mikor Róma az élvezetekbe elmerült és Sybaris polgárait is felülmuta elpuhultságban, az artisták akkor élték aranynapjaikat. Az udvar különösen Tiberius idejében az ilyen művészetekben lelte gyönyörűségét. Színészeket, táncosnőket messze földről hozattak az augusztus felderítésére. Egy ilyen római táncosnőt mutatunk be olvasóinknak.

Szarvas Gábor szobra. Nagy hírű nyelvészünk szobrát a a mult számunkban már ismertettük olvasóinkkal, most képen is bemutatjuk. Ott van a Széchenyi szobra mögött felállítva az Akadémia előtti kertben. Leleplezése a mult héten volt a középiskolai tanárok kongresszusa alkalmával.

SZERKESZTŐ POSTÁJA.

Kérjük előfizetőinket, hogy azok, kik az előfizetők postájában levelezni óhajtanak, csak egy közleményt küldjenek be, mert a roppant tulhalmozódás miatt különben képtelenek vagyunk mind adni. — **Dr. Sz. L.** Sokkal hosszabb, semhogy tért szoríthatnánk neki így. Talán tetemes rövidítéssel! — **E. N. S.** Ez nem a szenvedélyek helye, ahol csak azért nem fogadnak el valamit, mert a beküldőre haragszanak. A harag ismeretlen fogalom! Amit megirtunk egyszer, abban helyt állunk mindig. — **Sz-ly,** Szeged. Rossz magyarsággal megirt hirlapi tudósítás; a „látszat” nem látszat; a fiaker = bérkocsi; leelőzni = lefoglalózni stb. Kéziratok megőrzésére és visszaküldésére nem vállalkozunk; nyolcz napig elteszszük. — **P. E.** Alkalmadtán egyet-egyet. — **Egy előfizető.** Erre a kérdésre már nagyon sokszor feleltünk, és csak ismételnünk lehet, amit eddig is mondtunk. Hamburgban van egy levélbélyeg-börze, amely az elhasznált levélbélyegek értékét meghatározza. Legkevesebbet érnek természetesen a most használatban levő bélyegek, viszont minél régiebb bélyegek kerülnek piacra, annál értékesebbek. A bélyegek tehát akkor lesznek leginkább értékesíthetők, ha a forgalomból kijutottak s az értük kapott pénzt jótékony célra fordítjuk. — **Aegrotáns.** Így látatlanban senkinek adhat Önnek tanácsot, hogy mit tegyen, hogy fogínyéből a szakgatás elmuljék. Forduljon dr. Grósz Sándor fogorvoshoz (Budapest, Károly-körút 7. szám), az felvilágosítást nyújt majd Önnek. — **B. T.** Hogyne, csak egy kis türelmért esedezőnk. — **Ifj. Cs. A.** Ha beválik? Hogyne! Egyébként nem! — **Tályai előfizető.** Az opálkőhöz fűződő babona: A kő bánatot jelent épügy, mint a gyöngy könnyet; az opál szerencsétlenséget hoz az ártatlan gyermekekre, azért nem adnak leánykának opál-fülbevalót ajándékol. — **P. K.** Nem. — **K. Zsigmond** urnak. A legnagyobb örömmel, de nem jutott még kezükhöz. Sziveskednék talán megreklamálni! — **B. I.,** Szeged. Megkaptuk, át kell már most olvasni, ugyebár, lesz kis türelme? — **M. B.,** Budapest. Csak előfizetőknak. — **Pf. I. V.** Ugy hisszük, tizenöt évig, csakhogy minél később, annál nagyobb az évenként esedékes részlet. — *Több kéziratról jövő számunkban.*

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos: FARAGÓ SIMON.

Neumayer Ede könyvnyomdájából, Budapest, VI., Szerecsen-utca 35. szám.